

Ca l'Etapé

Dosrius

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Veïnat de Batlle, 9 - Carretera BV-5101, km. 2,8 - Zona de Dosrius
Emplaçament Amb accés des del km. 3 de la carretera BV-5101, entre aquesta via i la riera de Canyamars
Alçada: 165m

Coordenades:

Latitud: 41.59875
Longitud: 2.42318
UTM Est (X): 451930
UTM Nord (Y): 4605388

Classificació

Número de fitxa 08075-73
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle XVI-XVII
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 001806200DG50E
Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat
Data de registre de la fitxa: dl., 11/12/2017 - 01:00

Descripció

Masia aïllada formada per diversos cossos adossats que li proporcionen una planta rectangular. El volum original està situat al bell mig de la construcció. Presenta una coberta de teula àrab de dues vessants, amb el carener perpendicular a la façana principal, i està distribuït en planta baixa i pis. La façana principal, orientada a ponent, presenta obertures rectangulars amb els emmarcaments arrebossats i pintats. Destaca el balcó central del pis, amb la llosana motllurada i una simple barana de ferro. Als costats hi ha dues finestres amb els ampits de pedra motllurats. La façana està rematada per un ràfec de teula àrab. A l'interior, les obertures estan emmarcades amb carreus de pedra i les llindes de fusta. També destaca una pica de pedra encastada dins d'una fornícula al vestíbul d'entrada. Adossat a la banda de migdia hi ha un altre volum de planta rectangular, amb la coberta de teula àrab de dues vessants i distribuït en dos nivells. Presenta un gran portal d'accés d'arc rebaixat, amb els brancals bastits amb carreus de pedra i la llinda feta amb maons disposats a plec de llibre. Al costat hi ha una petita finestra rectangular emmarcada en maons, que queda mig amagada pel pou amb bassa rectangular que es troba adossat a l'extrem del parament. Les finestres del pis són rectangulars i estan reformades. La construcció presenta els paraments arrebossats. A la banda de migdia d'aquesta construcció hi ha dos cossos auxiliars més, organitzats en un sol nivell i coberts amb teulades d'un sol vessant. Alhora, adossat a la banda de tramuntana del volum original hi ha un altre habitatge, format per dos cossos adossats. El principal és cantoner, amb la coberta de teula àrab de quatre vessants i distribuït en planta baixa i dos pisos. Presenta un portal d'accés rectangular, amb els brancals bastits amb carreus de pedra i la llinda plana monolítica restituïda. De la façana lateral destaquen els tres obertures de la planta baixa, que es corresponen amb finestres rectangulars emmarcades amb maons. La resta d'obertures de la construcció són rectangulars i han estat restituïdes. L'altre volum que forma part d'aquest habitatge és rectangular, està cobert per una terrassa plana delimitada amb barana de ferro i consta de planta baixa i pis. Presenta una finestra emmarcada amb maons a la planta baixa i una altra finestra emmarcada amb carreus de pedra, la llinda plana d'arc conopial i l'ampit motllurat al pis. Aquest habitatge presenta els paraments arrebossats i pintats, amb les cantoneres restituïdes i emmarcades en pedra. La construcció compta amb un ràfec de dents de serra a l'alçada del primer i pis, i un doble ràfec de teula àrab a l'alçada del segon. Davant d'aquest habitatge hi ha un cobert amb teulada i el safareig. A escassa distància al nord-oest de la masia hi ha un altre volum aïllat en procés de reforma. Presenta una coberta de teula àrab de dues vessants i consta de planta baixa, pis i golfes. Destaca el coronament ondulant de la façana principal i el gran finestral d'arc de mig punt a les golfes.

Observacions:

Altres denominacions relacionades amb l'edifici: ca l'Estaper, can Collet.

Història

La primera referència documental relacionada amb la masia apareix en el fogatge de l'any 1497, en el que apareixen els topònims "Staper" i "Staper de Plassa". No queda clar quina de les dues mencions fa referència a l'edifici que ens ocupa. Posteriorment, en el fogatge de l'any 1515, es menciona l'"Antoni Estaper". Dins del segle XVI, en el fogatge de l'any 1553, hi apareix el topònim "Astaper". Posteriorment, en un capbreu de les rendes de Dosrius i Canyamars datat l'any 1570, hi consta en Bernardo Estaper, per una banda, i en Benedicto Estaper, del "Manso Estaper", per l'altra. Malgrat aquesta referència, no queda clar que es refereixi a la masia, donat que en el mateix document s'especifica que un altre mas del terme, el mas Tarau, també fou conegut antigament com el mas Estaper. Dins del segle XVII, segons una relació de les cases que existien a Dosrius consultada a finals del segle XIX pel rector Gaietà Viaplana, l'any 1632 continuen apareixent dues cases anomenades "Estaper" dins del veïnat de Dosrius, tot i que en la relació de l'any 1897 només en consta una ("Estapé"). A finals del segle XVIII, en una llibreta que passava revista de les terres i vinyes de Dosrius i Canyamars datada l'any 1779, apareix Josep Estapé de Munt, tot i que tampoc es pot assegurar una relació directa amb la masia. De fet, la primera referència documental directa

de l'edifici la trobem en les "Llibretes per cobrar lo reial cadastre de dosrius y cañamas del primer ters de 1786", i també en les posteriors fins l'any 1792, on hi consta un edifici de nom Estapé i el situa al costat de les masies de can Gabarra i can Valls. Posteriorment, ja al segle XIX, la masia apareix grafiada en un plànol cadastral dels termes de Dosrius i Canyamars elaborat l'any 1853. L'any 1857, els propietaris de la masia Andreu Collet (pagès) i la seva dona Maria Estaper, van atorgar als concessionaris de la companyia Palau, García y Compañía (que recollia les aigües de l'aquífer de Dosrius per dur-les fins a Mataró inicialment) "plena facultad para que con minas, ramales y conductos puedan buscar, recoger y aprovechar para los usos o fines que quieran todas las aguas que nacen, fluyen y discurren por las tierras de propiedad de la misma concedente pertenecientes a su manso Estaper" (Ramis, 2017: 6). La concessió era sobre 92 hectàrees de terreny a canvi de 300 lliures catalanes i la garantia de mantenir o augmentar el cabal d'aigua del pou que existia a la finca. La masia ha estat propietat de la família Collet des de mitjans del segle XIX. Prova d'això és el fet que en un llibre de registre de retolació de carrers i numeració de cases del quinquenni 1860-65, al veïnat Estaper, hi apareix Andrés Collet. Inicialment, la masia estava formada pel volum central de la construcció, amb uns pallers a la banda dreta i les corts per les vaques a l'esquerra. Pel que sembla, a la façana de llevant de la casa hi ha una pedra gravada amb l'any 1820, tot i que no s'ha pogut corroborar durant la feina de camp. L'any 1929, la masia fou ampliada amb la construcció d'una masoveria en el lloc dels pallers (coneguda com la Masoveria de la Lourdes). En aquestes obres hi col·laboraren diversos pastors que venien amb els ramats a pasturar a la zona i feien estada a la masia. L'any 1987, aquest espai fou reconvertit en un pis. Al seu torn, les corts de vaques també foren reconvertides en un habitatge per l'hereu de la família.

Bibliografia

ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1988). "Dosrius al primer terç de segle (1900-1933)". El Comú, núm. 2, p. 15. ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius], Núm. Ref.: I.RR.04/084. GRAUPERA I GRAUPERA, J.; BRIANSÓ I PALLÀS, A. (2007). El Maresme. [Vallbona de les Monges]: March, DL, p. 54. RAMIS NIETO, Josep. "Cases a Dosrius (1632-1897)". A Dosrius. Una visita al passat. 1 de novembre de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017. SUBIÑÀ I COLL, Enric (2017). "Dosrius i Canyamars a l'edat mitjana. Una terra de pagesos". Duos Rios, núm. 3, p. 27.

